

Дмитро СЕНЕЙКО

Вам, мабуть, доводилося зустрічати готів на вулицях міст. Можете написати декілька рядків про них, а особливо з точки зору християнства?

З таким проханням звернувся до редакції «Слова» молодий хлопець Павло з м. Самбора. З великою радістю намагаємось відповісти на це запитання на сторінках нашого часопису.

Мета цієї статті – коротко пояснити, хто ж такі готи (на сьогодні – одна з найбільших субкультур на американському та європейському континентах, а також і в Україні).

Субкультура індивідуалізму

Готи – молодіжний рух, що зародився в 80-81 р. ХХ ст. в Англії і повільно, але впевнено охопив (і продовжує охоплювати в теперішні дні) свідомість великої кількості людей, і то не лише молодих. Готів одразу визначиш серед натовпу за чимось незвичним, на перший погляд, зокрема за суворо-чорним чи лискучо-шкіряним одягом. А щодо дівчат чи жінок-готів, то у них це підкреслено-еротичний стиль в іміджі та одязі (т. зв. вамп, див. нижче).

Готи – це передусім світогляд, який базується на певних життєвих засадах і має свої ключові елементи: містично-філософські тексти похмурої готичної музики (The Sisters of Mercy, 69-years, КІНО (Віктор Цой), HIM, українська Кому вниз тощо), імідж темних тонів, якими вони намагаються відмежуватись і відрізнитися від інших. Не менш важливу функцію в самоствердженні готів відіграє література філософсько-романтичного змісту, яка, як вони вважають, дає їм насагу до мислення і можливість зрозуміти себе і свої потреби. До літератури, яку читають готи, належать твори Орруела, Ремарка, Камю, Сартра, Лотреамонта, Бодлера тощо. Ну і як же без кінопродукції, яка змушує замислитись (від режисерів Лінча, Тарковського, Кубріка, Бунюеля, Параджанова, зокрема фільми: «Ворон-месник», «Соляріус», «Одісея 2000», «Загублене шосе» і таке інше)! У деяких країнах готам характерне ще й власне мистецтво, яке, відповідно до їх переконання, не дає бути споживачами життя і речей в ньому. А далі – максимум імпровізації в стилі життя, почуттях і думках, тобто що кожен вже сам по собі бачить у готиці. Отже, кожен є готом по-своєму. Можливо, саме в цьому й полягає готичний світогляд, як вважають вони.

Звернімося до історії

До початку 80-х років ХХ століття молодь вже «наситилася» панк-музикою та подібними стилями. Не було жодної альтернативи комерційному року та «попсі». Тому всім, хто мав певні смаки до музики і життя, просто нікуди було подітися від засилля музики, яка вже не викликала натхнення. І саме у 80-х роках з'явилися групи, які цього разу презентували достатньо похмуру музику із філософсько-містичними текстами (The Sisters of Mercy, The Cure, Depeche Mode, The Mission, Nick Cave, Bauhaus, Fields of the Nephilim, the Cult тощо). Ці музиканти одягались у чорний одяг, носили тільки срібло (золото готами зневажається як атрибут і цінність для решти людського суспільства). Тобто стиль у всіх був малоенергійним, меланхолійним, але найчастіше – просто гнітючим і депресивним.

Відповідно й слухати пісні цих музикантів стали «люди в чорному» (цей колір став притаманною рисою для готів), котрі нібито знаходили в них свої життєві принципи, були «спраглими» сумної, депресивної музики та її злих, іронічних текстів... Мабуть, ця субкультура – найбільш прив'язана й залежна від властивої лише їй музики, яка іншим у той час здавалася просто похмурою і самовбивчою... Тоді ж, у 1980-х роках, англійські газети та журнали («Melody Maker», «New Music Express», «Sounds» та ін.), а також саме суспільство назвали ці музичні групи готичними (з лат. «варварський»), стиль музики – готичним роком, а людей, котрим подобалась ця музика і котрі почали жити відповідним стилем життя, – готами.

Ці назви мають своє підґрунтя. По-перше, «готичний» вокал викликав асоціації з потужним, старовинним закликком давніх племен готів. По-друге, учасники гуртів були одягнуті «під середньовічних ковбоїв»: старий чорний одяг, срібні прикраси, довге і хаотичне волосся, ковбойські чоботи, середньовічні капелюхи, старовинна атрибутика і символіка тощо. Сьогодні більшість готів поєднує в одязі чорний шкіряний і звичайний одяг. І по-третє, в текстах пісень (особливо у гуртів The Sisters of Mercy і The Mission) лунали поєднання заплутано-філософських і водночас духовних понять: віра і відчай, впевненість у собі і протиріччя внутрішніх почуттів, а ще біль, Бог, містика, боротьба проти стереотипів і порядків у суспільстві тощо. Готика стала стилем так званих «розумових егоїстів», ознакою «справжнього» смаку, який, як стверджують особливо «заангажовані» у свою субкультуру готи, не дано зрозуміти всім...

У кінці 80-х – на початку 90-х років ХХ ст. готика трансформувалася і ввібрала в себе такі види мистецтва, як літературу, кіно, фото тощо. Також з'явилася література (журнали «Gothic», «Orkus», які видаються в Німеччині) суто готичного стилю й близьких йому напрямів-відгалужень (dark wave, EBM, dark electro, medieval, dark folk, neo classic тощо).

Символи й напівмагічні знаки готики

Приблизно тоді й з'явився головний символ так званих філософських готів – зірка, яка символізує для них знання, істину. Ще один характерний для них знак – обгоріла шкіра на людині, як символ того, що людина повинна «продертися» крізь суспільство та його принципи, щоб дійти до себе самої та своєї мети. Кажуть, що цей символ створений лідером готичної групи The Sisters of Mercy Ендрю Елдрітчом, котрого вважають «хресним батьком» готики (він фактично створив цей стиль). Подейкують, що він створює один альбом на 10 років; із знятих ним 8 відео всі стали «золотими»; а про тексти його пісень пишуть книги.

Інший символ, цього разу вже так званих містичних готів – анк (відомий як єгипетський хрест із петлею зверху). Анк об'єднує в собі хрест (символ життя) і коло (символ вічності). Цей символ можна зауважити в багатьох зображеннях божеств і жреців часів єгипетських фараонів. Він символізує для містичних готів поєднання містики з філософією. Ще одне значення анку – вічне життя і мудрість. У ньому виражені всі протиріччя і непорозуміння серед готів. Одні з них вважають, що готична музика – надто депресивна, а готична субкультура пов'язана з містикою, «темними» сторонами життя, навіть окультизмом і сатанізмом; інші ж бачать її більше у філософії чи світогляді з елементами християнства. З усіх символів готики на сьогоднішній день найбільш поширеним є саме анк.

До іншої символіки, яку використовують готи, належать стародавня єгипетська, фракійська, європейська середньовічна тощо.

ґоти – «люди в чорному»

Починаючи з середини 80-х років, крім суто чорних речей і срібла, ґотам характерний суворий чорний шкіряний одяг, інколи з елементами червоного. «Філософія» цих барв виражає протест проти загальної суспільної точки зору й стереотипів, що чорне – погане, воно – сатанізм. Часто-густо ґотів успішно плутають з сатаністами, як в ЗМІ, так і серед різних кіл людей.

Для дівчат-ґотів характерний стиль вампу (чорна косметика, в якій спектр кольорів помади і нігтів – від яскраво-червоного (кривавого) до чорного).

Філософія, стиль, особливості...

Якщо коротко, то ґоти:

а) мають так званий ґотичний світогляд: завжди дивитися на темні сторони життя, ніколи не закриваючи на них очі; знати правду й іронізувати з неї (принцип: вмирай посміхайчись); почувати себе нормально зі своїм сумним настроєм, поглядами. Елементи радості та її проблески – в «чорному» гуморі. У своїй філософії ґоти сповідують достатньо серйозні життєві засади: сьогоднішній день – останній, але його потрібно відповідно прожити; віра в себе, в справжню дружбу і любов, постійний пошук чогось автентичного, нового в музиці, мистецтві, та й загалом у житті. Натхнення до таких думок і життєві ідеали черпаються ґотами із принципів Віктора Цоя, романів Ремарка («Тріумфальна Арка», «Чорний обеліск», «Три товариші» та ін.), поезії Байрона тощо;

б) ґоти черпають натхнення і життєву наснагу з тої музики, літератури, мистецтва й філософії. Різновиди першої – це ґотичний, філософський рок (The Sisters of Mercy, The Mission, Bauhaus, The Cure, Fields of the Nephilim, Віктор Цой), ґотичний «метал» та «індастріал», тобто комерційна ґотика (Type'o'Negative, Nine Inch Nails, HIM, Paradise Lost, Rammstein...), містична, язичницька ґотика (Inkubus Sukkubus, Current 93, Death in June, Sol Invictus, Marilyn Manson...), «темна» електронна ґотика (Wumpscut, Front 242, Deine Lakaien, Depeche Mode, Devision, VNV Nation, Razed in Black, In Strict Confidence...). Музика, незалежно від того, наскільки вона важка (чи то ґотичний рок, чи ґотичний «метал»), майже завжди сумна, з «ангельськими» жіночими бек-вокалами, елементами хорового співу, церковними дзвонами і вставками «темної електроніки» (Depeche Mode). Основний вокал – це містичний (чоловічий) чи вкрадливий «відьомський» (жіночий), а часто-густо – й зловісний шепіт. Тексти – від суто філософських і романтичних до містичних, язичницького змісту тощо. Поєднання всіх цих елементів і надає музиці та групі визначення «ґотична».

Замість жити таким «похмурим» життям краще б більше... молилися...

Що ж, здається, ґоти – таки справжні чужинці суспільства, в яких своя філософія життя. Однак їх «з великою натяжкою» можна назвати справді «іншими», хоч сама ґотика є ніби захисним кордоном між ними і «навалою» суспільства з його законами, правилами, стереотипами і світоглядом. ґотична субкультура – захисна категорія, якою вони відділяють себе від канонів і постулатів «дешевого і скомерціалізованого» суспільства, від усього стандартного і простого. Але вже тут міститься помилка. По-перше, ґоти – не одні, бо таку мету ставить перед собою чи не кожна субкультура, особливо серед сучасних молодіжних. По-друге, змінити світ на краще можна і не цураючись його та інших людей, а перебуваючи в ньому. Нехай ми почнемо з найменших заходів, вони обов'язково стануть наймогутнішими за будь-яку силу і стихію, якщо будуть вчинені

відповідно до Христового Євангелія. Ми покликані творити добро ближнім, не відмежовуючись від них, і в цьому полягає наше щастя. А робити його можна лише у Христі, у тісному зв'язку з Богом в особистому житті й через Христову Церкву та її Святі Таїнства, щоб творення добра і поширення його у світі було повним і благословенним. Творячи добро ближньому, людському суспільству, робимо це самому Богові. Індивідуалізм – шкідливе явище, яке суперечить людській природі, а також Божому задуму щодо людини і тому, якою вона була створена та до чого і до Кого покликана. Адже в Господньому баченні ми є людською спільнотою (спочатку – Адам і Єва, згодом – і решта людських спільнот-сімей, які сукупно складають земну Христову Церкву, людське суспільство загалом). Прагнення подолати проблеми, зло, які вирують у світі через наші гріхи, вимагає усвідомлення власних провин, відповідальності кожного за свої вчинки, а також покаяння, співпраці з Богом у преображенні світу в Царство Боже, де Бог буде всюди й у всьому. Від нас це потребує задіяння наших духовних сил, святости життя, активної участі в житті й діяльності Церкви, заснованої Ісусом Христом у світі для преображення і відновлення враженого злом Божого творіння. Нам необхідна молитва, щоб також і через нас Бог діяв у світі, надихаючи нас на творення добра. Ось так станемо справжніми, реалізованими особистостями, зростаючи в Христовій святості й подібності до Бога.

Тепер задумаємось, чи не буде готика чи будь-яка інша субкультура з її принципами зайвими, а навіть і перешкодами для життя в спільноті Бога й всього людства? Не згадуємо тут про сатанинський, частково містичний різновид готики, адже викривлення людського життя і думки, які вони пропагують, є гріховними, тобто тими, що віддаляють від живого Бога (джерела нашого життя), один від одного в людських відносинах, від святости і щастя як покликання від Господа.

Допоможи, Боже, щоб усі ми це якнайкраще розуміли й сягали до покаяння та переміни мислення й життя в правдиве, святе...

P.S. А представники готів нехай пробачать авторові цієї статті за невлучні вислови чи неточності, які, можливо, містяться в ній.

У статті використано матеріали таких сайтів: www.subculture.narod.ru; www.ugcc.org.ua; www.fdr.com.ua; www.ji.lviv.ua; www.chl.kiev.ua

Д. Сенейко. Молодь, готика і готи, або ж абсолютний індивідуалізм // Слово № 2 (39)

(2009) с. 39-41